

Πρόγραμμα Εκπαίδευσης για Αειφόρο Ανάπτυξη «Οικολογικά Σχολεία»

Δείκτες απόδοσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ (ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ/ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ/ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΩΝ) –
CYMERA (ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ)

Πρόγραμμα «Οικολογικά Σχολεία»

Γενικά:

Τα «Οικολογικά Σχολεία» είναι ένα διεθνές πρόγραμμα εκπαίδευσης για αειφόρο ανάπτυξη που συντονίζεται από το μη κερδοσκοπικό και μη κυβερνητικό Ίδρυμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (FEE) (<http://www.fee-international.org>), που εδρεύει στην Κοπεγχάγη (Δανία). Για την Κύπρο ο εθνικός χειριστής είναι ο μη κερδοσκοπικός και μη κυβερνητικός οργανισμός «CYMEPA – Οι φίλοι της Θάλασσας» και το Πρόγραμμα συντονίζεται από την Επιθεώρηση Φυσιογνωστικών/ Βιολογίας/ Γεωγραφίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Το Πρόγραμμα, που απευθύνεται σε μαθητές Γυμνασίων, Λυκείων και Τεχνικών Σχολών, στοχεύει να ενδυναμώσει τους μαθητές, ώστε να γίνουν οι ίδιοι η αλλαγή που έχει ανάγκη ένας αναπτυξιακά βιώσιμος κόσμος, με τη συμμετοχή τους σε ποικίλες εκπαιδευτικές δράσεις. Σχεδιάστηκε, για να κοινοποιήσει και να ενθαρρύνει τη δράση μιας ολόκληρης σχολικής μονάδας για την αειφορία και επίσης να καταστήσει την περιβαλλοντική συνείδηση και δράση ως ένα σημαντικό μέρος της ζωής και του ήθους των μαθητών ενός σχολείου. Στους εκπαιδευτικούς προσφέρει μια διαθεματική προσέγγιση για την αειφορία και την ευκαιρία ανταλλαγής απόψεων μεταξύ συναδέλφων εντός της Κύπρου.

Μεθοδολογία:

Κάθε σχολείο ακολουθεί μια διαδικασία αλλαγής σε επτά βήματα που αναμένεται, με την πάροδο του χρόνου, να έχει θετικά αποτελέσματα τόσο στις μαθησιακές επιδόσεις, στη στάση και συμπεριφορά των μαθητών, όσο και στην τοπική κοινότητα και το τοπικό περιβάλλον. Όλα τα θέματα που προσφέρονται στο πρόγραμμα «Οικολογικά σχολεία» περιέχονται στα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και εξετάζονται πάντοτε μέσα από το πρίσμα της αειφόρου ανάπτυξης. Κάθε μελέτη αγκαλιάζει και τις τρεις παραμέτρους της αειφόρου ανάπτυξης (Κοινωνία – Οικονομία – Οικολογία) και προτείνει πρακτικές λύσεις στα προβλήματα που μελετά. Τα σχολεία που λαμβάνουν μέρος στο πρόγραμμα βραβεύονται κάθε τρία χρόνια και αφού συμπληρώσουν με επιτυχία τρία από τα δεκαεπτά θέματα των «Οικολογικών Σχολείων». Μέσα από τη μελέτη θεμάτων (από τις 17 κύριες θεματικές ενότητες στη σελ 5), οι μαθητές ως αυριανοί πολίτες αποκτούν μια υπεύθυνη και ενεργητική στάση σε σχέση με την αειφορία. Μαζί με τους μαθητές, ευαισθητοποιούνται και ενημερώνονται και οι ενήλικες που συμμετέχουν στις δραστηριότητες του Προγράμματος. Ακόμη προτείνεται η συμμετοχή των σχολείων σε διαγωνισμούς, συνέδρια ή εκδηλώσεις που ανακοινώνονται από το Υπουργείο. Από τη σχολική χρονιά 2014-2015 αποφασίστηκε και καθιερώθηκε η οργάνωση μεταξύ των σχολείων διαγωνισμού βίντεο με θέμα "Οικολογικού σου, δράσε αειφορικά!".

Αξιολόγηση:

Τα «Οικολογικά σχολεία» ως ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα αειφορίας που ενθαρρύνει τους νέους να συμμετάσχουν ενεργά για την προστασία του πλανήτη επιβάλλεται να αξιολογείται και να ελέγχεται ως προς την απόδοση του. Για το λόγο αυτό έχουν ετοιμαστεί από τον διεθνή οργανισμό FEE οι δείκτες απόδοσης ως οδηγός επιτυχίας του προγράμματος αλλά και ως ένα βασικό εργαλείο υλοποίησης των απαιτούμενων επτά (7) βημάτων. Οι δείκτες απόδοσης σε συνδυασμό με την ετήσια αυτό- και ετερό-

αξιολόγηση που γίνεται με την ολοκλήρωση του προγράμματος λειτουργούν καταλυτικά στην επιτυχία του προγράμματος.

Δείκτες απόδοσης (Οικο-δείκτες)

Βήμα 1^ο: Σύσταση περιβαλλοντικής επιτροπής

- (1) Οι μαθητές συμμετέχουν ως πυρήνας της περιβαλλοντικής επιτροπής και θα πρέπει να αποτελούν πέραν του 50% των μελών της επιτροπής. (**δείκτης αυστηρά υποχρεωτικός**)
- (2) Οι μαθητές που συμμετέχουν επιλέγονται με βάση το ενδιαφέρον που δείχνουν.
- (3) Τα ενήλικα μέλη της επιτροπής (εκπαιδευτικοί, άλλο προσωπικό, εκπρόσωποι γονέων αλλά και της κοινότητας) επιλέγονται με ευθύνη του σχολείου.
- (4) Οι μαθητές καταγράφουν τα πρακτικά των συνεδριάσεων της επιτροπής και ανακοινώνουν τις αποφάσεις που λαμβάνονται (με τη βοήθεια του υπεύθυνου εκπαιδευτικού).
- (5) Οι δράσεις και αποφάσεις της περιβαλλοντικής επιτροπής αναρτώνται τόσο στην πινακίδα ανακοινώσεων που διαθέτει το σχολείο για το πρόγραμμα «Οικολογικά σχολεία» όσο και στην επίσημη ιστοσελίδα του σχολείου.
- (6) Οι δράσεις και αποφάσεις της περιβαλλοντικής επιτροπής παρουσιάζονται στο κεντρικό μαθητικό συμβούλιο, στον καθηγητικό σύλλογο και στο σύνδεσμο γονέων και κηδεμόνων του σχολείου. Οι μαθητές-μέλη επικοινωνούν και συζητούν τις ιδέες και απόψεις τους με όλους τους υπόλοιπους μαθητές του σχολείου και ανατροφοδοτούν την επιτροπή με αυτές των υπολοίπων μαθητών.
- (7) Η ολομέλεια της περιβαλλοντικής επιτροπής συνεδριάζει έξι έως οχτώ φορές το χρόνο. Οι διάφορες ομάδες μαθητών της επιτροπής πρέπει να συναντιούνται με τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό για συντονισμό συχνότερα (περίπου δύο φορές τον μήνα).
- (8) Συστήνεται όπως όλα τα μέλη της περιβαλλοντικής επιτροπής συμμετέχουν για τουλάχιστο δύο συνεχόμενα χρόνια (επιβάλλεται το 25% των συμμετεχόντων μελών της επιτροπής να έχουν τουλάχιστον διετή θητεία).

Βήμα 2ο: Επισκόπηση Περιβάλλοντος

- (1) Η επισκόπηση του περιβάλλοντος γίνεται από τα μέλη της περιβαλλοντικής επιτροπής (μαθητές και ενήλικες). (**δείκτης αυστηρά υποχρεωτικός**) Το κάθε σχολείο επιλέγει τον τρόπο που θα γίνει η επισκόπηση, η οποία θα καλύπτει διάφορες πτυχές των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- (2) Η περιβαλλοντική επισκόπηση γίνεται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο ώστε να εντοπίζονται θέματα που χρήζουν περιβαλλοντικής βελτίωσης και στη συνέχεια να αξιολογείται η πρόοδος αυτών των περιβαλλοντικών θεμάτων.
- (3) Να χρησιμοποιείται χάρτης του σχολείου και του σχολικού χώρου που να φαίνονται τα σημεία που χρήζουν περιβαλλοντικής βελτίωσης.
- (4) Το έντυπο με τα αποτελέσματα της περιβαλλοντικής επισκόπησης αναρτάται τόσο στην πινακίδα ανακοινώσεων για το πρόγραμμα «Οικολογικά Σχολεία» όσο και στην επίσημη ιστοσελίδα του σχολείου.

- (5) Δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων της επισκόπησης στην τοπική κοινωνία αλλά και την εθνική επιτροπή (Υ.Π.Π. / CYMEPA) για λήψη ανατροφοδότησης.

Βήμα 3ο: Σχέδιο Δράσης

- (1) Οι προγραμματιζόμενες δράσεις - στόχοι καταγράφονται ιεραρχικά με βάση την προτεραιότητα τους όπως αυτή καθορίζεται από την περιβαλλοντική επιτροπή.
- (2) Οι δράσεις - στόχοι πρέπει να είναι **SMART** (**S**pecific - Ειδικοί , **M**easurable - Μετρήσιμοι , **A**ttainable - Εφικτοί , **R**elevant - Συναφείς , **T**ime-bound – Χρονικά προσδιορισμένοι). (δείκτης αυστηρά υποχρεωτικός)
- (3) Σε περίπτωση που οι δράσεις απαιτούν δαπάνες θα πρέπει το σχέδιο δράσης να περιλαμβάνει πληροφορίες πώς η κάθε δράση θα παρακολουθείται και θα αξιολογείται.
- (4) Το έντυπο σχεδίου δράσης θα περιλαμβάνει το ονοματεπώνυμο του/των υπεύθυνου/νων υλοποίησης της κάθε δράσης. Στους υπεύθυνους μπορούν να περιληφθούν εν μέρει και μαθητές εκτός της περιβαλλοντικής επιτροπής.
- (5) Για κάθε δράση τίθεται χρονοδιάγραμμα.
- (6) Το σχέδιο δράσης να αποτελεί εργαλείο εργασίας το οποίο θα αξιολογείται και θα τροποποιείται αναλόγως.
- (7) Το σχέδιο δράσης να κοινοποιείται σε όλο το σχολείο.
- (8) Με την ολοκλήρωση του σχεδίου δράσης μπορούν να καταχωρηθούν και σχόλια κατά πόσο ήταν επιτυχημένη ή όχι δράση, καθώς και εισηγήσεις για το μέλλον.

Βήμα 4ο: Παρακολούθηση και Αξιολόγηση

- (1) Το σχολείο θα πρέπει να δείξει πρόοδο με την εφαρμογή του προγράμματος (θα πρέπει η σχολική κοινότητα να κατανοεί τη σημασία των δράσεων, να αναγνωρίζει την αξία της βιώσιμης/αιετούρας ανάπτυξης και να έχει εφαρμόσει αλλαγές για την αντιμετώπιση της υπάρχουσας κατάστασης) ιδιαίτερα μετά και την ολοκλήρωση τουλάχιστον τριών Θεματικών Ενοτήτων. (δείκτης αυστηρά υποχρεωτικός)
- (2) Η οικολογική επιτροπή παρακολουθεί και ελέγχει την πρόοδο, έναντι του καθορισμένου χρονοδιαγράμματος και των στόχων, του σχεδίου δράσης.
- (3) Αξιολογούν και τροποποιούν δράσεις οι οποίες δεν είναι επιτυχείς (λαμβάνουν διορθωτικά μέτρα).
- (4) Παρακολουθούν και εντοπίζουν περιοχές που χρήζουν βελτίωσης.
- (5) Η πρόοδος και οι προκλήσεις που προκύπτουν κοινοποιούνται στο σχολείο και στην ευρύτερη κοινωνία για αξιολόγηση και συζήτηση.

Βήμα 5ο: Σύνδεση με τα Αναλυτικά προγράμματα σπουδών

Ο στόχος είναι να ενσωματωθεί το πρόγραμμα «Οικολογικά Σχολεία» στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου, όταν και όπου αυτό είναι δυνατό. Η αρχή πίσω από τα «Οικολογικά Σχολεία» είναι ότι τα περιβαλλοντικά θέματα που μελετώνται στην τάξη θα πρέπει να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο

ολόκληρο το σχολείο λειτουργεί. Η διδασκαλία των μαθητών θα πρέπει, αν είναι δυνατόν, να ενισχύει τις περιβαλλοντικές δράσεις (δηλαδή, το σχέδιο δράσης) του σχολείου σας, ώστε αυτό να παράσχει μεγαλύτερη σημασία για τους μαθητές.

- (1) Παιδαγωγικά θα πρέπει να δοθούν οι ευκαιρίες ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις για τη συμμετοχή τους στις δράσεις (δηλαδή, ενδυνάμωση των μαθητών ως «παράγοντες αλλαγής») (δείκτης αυστηρά υποχρεωτικός)
- (2) Διαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα αειφόρου ανάπτυξης.
- (3) Συμμετοχικοί τρόποι παιδαγωγικής διαδικασίας που να ενθαρρύνουν τους μαθητές να συμμετέχουν σε διαδικασίες λήψης απόφασης.
- (4) Οι περιβαλλοντικές δράσεις να αποτελούν μέρος του αναλυτικού προγράμματος του σχολείου.
- (5) Δίνεται έμφαση σε στόχους αειφόρου ανάπτυξης.

Βήμα 6ο: Ενημέρωση και Συμμετοχή

- (1) Το σχολείο λαμβάνει μέρος στις Διεθνείς Ημέρες Δράσης (Global Action Days) ή σε άλλα τοπικά γεγονότα που εμπλέκουν την ευρύτερη κοινότητα. Ενημέρωση από το: ***the Facebook Global Action Days Page***. (δείκτης αυστηρά υποχρεωτικός)
- (2) Ενημερώνεται όλο το σχολείο σχετικά με το πρόγραμμα.
- (3) Γίνεται προσπάθεια εμπλοκής όλου του σχολείου στο πρόγραμμα των «οικολογικών σχολείων».
- (4) Συμμετοχή όλου του σχολείου τουλάχιστον σε μια από τις δράσεις.
- (5) Ανακοίνωση και ενημέρωση σχετικά με τις δράσεις και τα επιτεύγματα της Οικολογικής επιτροπής σε σχολικές εφημερίδες και ιστοσελίδες, περιοδικά, πινακίδες καθώς και στην τοπική κοινωνία.

Βήμα 7ο: Σύνταξη του Οικολογικού Κώδικα

- (1) Το Οικολογικός κώδικας συντάσσεται σταδιακά και αναρτάται στον πίνακα ανακοινώσεων των «Οικολογικών σχολείων» και σε όλες τις αίθουσες διδασκαλίας (δείκτης αυστηρά υποχρεωτικός)
- (2) Ο οικολογικός κώδικας πρέπει να αποτελεί ένα κώδικα αλλαγής συμπεριφοράς. Τα μηνύματα του κώδικα πρέπει να είναι θετικά (τι πρέπει να γίνεται και όχι τι πρέπει να μη γίνεται).
- (3) Η οικολογική επιτροπή συντάσσει και εκδίδει τον οικολογικό κώδικα μετά από εισηγήσεις και απόψεις όλων των μελών της σχολικής κοινότητας.
- (4) Ο οικολογικός κώδικας αναρτάται σε πινακίδες αλλά και σε ηλεκτρονικά κοινωνικά δίκτυα του σχολείου κ.λ.π.
- (5) Ο οικολογικός κώδικας συνδέεται και αποτελεί μέρος του σχολικού σχεδιασμού.

Σημείωση: Για κάθε ένα από τα επτά βήματα υπάρχει ένας δείκτης που χαρακτηρίζεται δείκτης αυστηρά υποχρεωτικός διότι θεωρείται απαραίτητος για την υλοποίηση του βήματος. Από τους υπόλοιπους δείκτες απόδοσης είναι σημαντικό να πραγματοποιηθούν τουλάχιστο τρεις από αυτούς για κάθε βήμα.

Από τη σχολική χρονιά 2016-2017 καθιερώνονται ως θεματικές ενότητες των Οικολογικών σχολείων οι 17 ενότητες που καθορίστηκαν από τα Ηνωμένα Έθνη :

